

KONKURENTSIAMET

Terje Kraanvelt
Kuusalu vallavalitsus
Mõisa tee 17
Kiiu alevik, Kuusalu vald, 74604, Harju maakond

Meie: 07.04.2025 nr 7-2/24-0261-151-1

*Kiri edastatud digitaalselt aadressil: vallavalitsus@kuusalu.ee,
Koopia: info@kuusalusoojus.ee,*

OÜ Kuusalu Soojus hinnataotluste menetlusest

Austatud Terje Kraanvelt

2024. a novembrist/detsembrist on Konkurentsiametis menetluses OÜ Kuusalu Soojus taotlused:

- 1) ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni teenuse hinna määramiseks vee-ettevõtja tegevuspiirkondades Kuusalu vallas (ÜVVKS § 57 lg 1);
- 2) soojuse piirhinna koostööstamiseks Kuusalu ja Kolga võrgupiirkondades (KKütS § 9).

Menetluste käigus on toimunud tihe kirjavahetus ülaltoodud monopoolsete teenuste (ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni teenus, soojusvarustus kahes võrgupiirkonnas) hinnakomponentide põhjendatuse kohta ning muude spetsiifiliste, sh tehniliste teenuse osutamist puudutavate asjaolude selgitamiseks. Amet on muuhulgas esitanud OÜ-le Kuusalu Soojus kirjalikult detailsed ja põhjalikud seisukohad eelnimetatud teenuste hindade kujundamisel tuvastatud asjaolude kohta, mis ei ole võimaldanud otsust taotletud hindade/ piirhindade määramise/ koostööstamise kohta teha.

Samuti on ameti esindajad kohtunud (veebruaries 2025) OÜ Kuusalu Soojus ja Kuusalu Vallavalitsuse esindajatega ning andnud ülevaate suuremat tähelepanu vajavatest kohtadest ettevõtja monopoolsete teenuste hinnakujunduses. Muuhulgas oli kohtumisel võimalik tutvuda ameti andmebaasi põhjal koostatud kulutasemete võrdlustega Kuusalu ettevõtja ja teiste Eesti vee- ning soojusettevõtjate näitel¹. Eelnev on oluline teave, sest konkurentsiseaduse (KonkS) § 15 tulenevalt on vee-ettevõtja/ soojusettevõtja näol tegemist olulist vahendit omava ettevõtjaga, mis tähendab, et tal on tarbijate üle turgu valitsev seisund. Seega **puudub OÜ Kuusalu Soojus kui monopoolse ettevõtja tarbijatel võimalus valida teist teenuse osutajat isegi juhul, kui tema otsustus kulutusi piirata/ efektiivselt juhtida või mitte ning sellest tulenevalt hinda tõsta või mitte, on tarbijatele vastuvõetamatu**. OÜ Kuusalu Soojus turgu valitseva seisundi tõttu on oluline kontrollida, et ettevõtja ei lülitaks oma teenuse hinda ülemäärasel hulga kulusid

¹ Amet on koostööstanud soojuse piirhinna u 180-l võrgupiirkonnal, sh on võrreldavate võrgupiirkondade arv ligi 50 ning määranud veeteenuse hinna 68 ettevõtetel, sh on võrreldavate ettevõtete arv 18.

(KKütS ja ÜVVKS lähtudes võib teenuse hind sisaldada vaid põhjendatud kulusid ja põhjendatud tulukust).

Kohtumisel ettevõtja ja vallavalitsuse esindajatega tõstatus ka küsimus kohaliku omavalitsuse informeeritusest valla soojus- ja vee-ettevõtja majanduslikust olukorrast ja varasemalt Konkurentsiameti antud soovitude rakendamisest. Nimelt on amet aastate jooksul erinevates menetlustes:

- 1) toonud korduvalt välja võrgupiirkonnas vee- ja soojusvarustuse tagamise teistest sarnastest ettevõtjatest/ võrgupiirkondadest selgelt kõrgemal kulutasemel (mis viitab ebaefektiivsele tegevuskulude juhtimisele),
- 2) kirjeldanud, kuidas **olnuks/ oleks OÜ Kuusalu Soojusel lühi- ja pikemaajalises perspektiivis soojusvarustuse püsikulude suurus ja struktuur muudetav (vt allpool²):**

- **investeeringutega.** Soojusettevõtjal on võimalik tootmistegevust automatiseerida. Teostatavad investeeringud nt uutesse automaatikaseadmetesse, kaugjälgimisseadmete, kaugloetavate soojusarvestite soetamise/ parendamise jm suurendavad kapitalikulu ehk põhivara kulumit (ja tulukust ehk kasumit), kuid samal ajal tasakaalustuvad tegevuskulud, kuna saavutatakse kõrgem tööviljakus ja suurem kuluefektiivsus seoses väiksema tööaja- ja transpordikuluga tootmisseadmete töö jälgimisel ning avariidele reageerimisel ja tarbijatelt andmete kogumisel ning nende töötlemisel.

- **protsesside optimeerimise ja ümberkavandamisega.** Amet peab silmas tegevuste struktuuri ja juhtimissüsteemide radikaalset ümberkorraldamist, mis toob kaasa tegevuskulude hüppelise vähenemise seeläbi, et kogu võrgupiirkonna soojuse tootmise, jaotamise ja müüгитеgevus antakse üle mõnele teisele Harjumaal opereerivale võrguettevõtjale, kellel on oluliselt suurem insenertehniline kompetents ja finantsiline võimekus eelmises punktis kirjeldatud tehnoloogilisi ja infotehnoloogilisi muudatusi teostada ja finantsiliselt rahastada. Paljusid võrgupiirkondi majandav ettevõtja suudab konsolideeritult ja kõrgema kvaliteediga pakkuda mastaabiefektist tulenevalt oluliselt väiksemat opereerimishinda (soojuse tootmise, jaotamise ja müüгига seotud kulud tarbijale müüdava soojuse hinnas) võrreldes eraldiseisva ettevõtja võrgupiirkonnaga.

- 3) selgitanud, et nagu konkurentsitingimustes tegutsevad ettevõtted, peavad ka regulatsiooni alla kuuluvad ettevõtted olema innovaatilised ja kaasa minema valdkondlike arengutega. Ettevõtjal tuleb investeerida protsesside automatiseerimisse ja digitaliseerimisse, mis peab kokkuvõttes eduka investeeringu puhul alandama nende protsessidega seotud kulusid tervikuna ja kuluefektiivsust tõstma. Selliseid suundumusi toetab Konkurentsiameti lähenemine, et ettevõtetel on vabad käed teha investeeringuid oma (kulu)efektiivsuse tõstmisesse, mistõttu on ka õigustatud kuluefektiivsuse kasvu taotlemine (automatiseerimisele läinud protsessi) püsikulude põhjendatuse hindamisel.
- 4) selgitanud, et saab üleminekuna võimaldada ettevõtjale mõistliku aja investeeringute teostamiseks, oma tegevuse optimeerimiseks ja ümberkorraldamiseks, sh tegevuskulude kuluefektiivsuse saavutamiseks (sh analüüsides ja hinnates vajadust anda võrgupiirkonnas teenindamine üle mõnele teisele võrguettevõtjale, kellel on suurem insenertehniline kompetents ja finantsiline võimekus tehnoloogilisi ja infotehnoloogilisi muudatusi teostada ja finantsiliselt rahastada).

² Vastavasisulisi tähelepanekuid/ nõuandeid on amet jaganud oma võrdlusandmebaasidele ja üle-Eestilise pikaajalise menetluspraktikale tuginedes ka muudele ettevõtjatele ja kohalikele omavalitsustele. Amet on näinud mitmeid olukordi, kus vastavate suuniste, ettepanekute järel on reaalsed muutused ettevõtjate tegevuses toimunud, mis on kaasa toonud/ toomas tarbijatele nt oluliselt taskukohasema soojusvarustuse.

Seega on OÜ-l Kuusalu Soojus olnud mitmed aastad aega organiseerida oma tegevust kuluefektiivsemaks, samuti analüüsida ja kaaluda (koostöös kohaliku omavalitsusega) alternatiivina võrgupiirkonnas teenindamise üle andmist mõnele teisele võrguettevõtjale (kellel on suurem insenertehniline kompetents ja finantsiline võimekus tehnoloogilisi ja infotehnoloogilisi muudatusi teostada ja finantsiliselt rahastada). Veebruarikuus kohtumisel ettevõtja ja vallavalitsuse esindajatega tuli muuhulgas tõdeda, et **kulutasemete erinevus võrreldavate ettevõtjatega ei ole 2025. aastaks aga mitte vähenenud, vaid oluliselt suurenenud - sõltuvalt sektorist on erinevus võrreldavate ettevõtete/võrgupiirkondadega 1,5 kuni 2,7 korda**. Kohaliku omavalitsuse esindajate seisukoht eeltoodu kohta ei olnud kohtumisel selgesõnaline ja üheselt arusaadav, mis võis olla muuhulgas tingitud kohtumisel saadud informatsiooni uudsusest.

Lisaks eelnevale on amet soojuse piirhinna menetluses soovinud ettevõtjalt informatsiooni soojusmajanduse arengukava kohta, kuivõrd soojusvarustuse osas on kohalikul omavalitsusel soojusmajanduse arendamiseks ja perspektiivsete suundade väljaselgitamiseks asjakohane käsitleda kaugkütte arengut ja küsimusi valla kaugküttepiirkondade soojusmajanduse arengukavas. Nimelt, kuna hetkel kehtiva Kuusalu valla Kuusalu ja Kolga kaugküttepiirkondade soojusmajanduse arengukava 2015-2025 periood on lõppemas, on amet küsinud ettevõtjalt, **kas talle teadaolevalt on alustatud uue soojusmajanduse arengukava koostamist** (mis kajastaks nt ajakohastatud informatsiooni nt Kolga kaugküttevõrgu arendamise perspektiivi kohta ja hinnangut kaugkütte jätkusuutlikkusele tulevikus) **või millal on plaanis sellega alustada**. Amet on saanud eeltoodule vastuse, et 2024. aastal on Kuusalu valla arendusjuhiga arutatud valla soojusmajanduse arengukava uuendamise vajadust perioodiks 2025-2035 ning leitud, et uuendamisel on sisuline mõte olukorras, kus on ette näha mingeid olulisi muutuseid (näiteks arvestavas mahus uute liitujate võimalus või muu oluline muudatus). Lisaks on vastuses jagatud informatsiooni potentsiaalsete arenduste kohta ning märgitud, et **põhjust arengukava uuendamiseks on, kui mõni arendustest hakkab realiseeruma**. Samal ajal selgus ettevõtja vastusest küsimusele kas/ millal planeeritakse teostada nt Kolga vp-s investeeringuid ebaefektiivsete katelde vahetuseks/ parendusteks ka, et lähiaastatel see päevakorras ei ole, kuid tulevikus pigem kaalutaks väiksema hakkpuidu katla lisamist (võib tähendada vajadust vahetada ühtlasi põlevkiviõli diiselkütuse vastu).

Kohaliku omavalitsuse korralduse seaduse (KOKS) § 3 järgi rajaneb kohalik omavalitsus (KOV) muuhulgas kohaliku elu küsimuste iseseisvale ja lõplikule otsustamisele ning korraldamisele. KOKS § 6 lg 1 järgi on KOV-i ülesandeks korraldada vallas või linnas muuhulgas elamu- ja kommunaalmajandust ning veevarustust ja kanalisatsiooni, kui need ülesanded ei ole seadusega antud kellegi teise täita. Teadaolevalt ei ole Kuusalu valla territooriumil veevarustuse ja kanalisatsiooni ning kaugkütte korraldamisega seotud ülesanded antud kellegi teise kui Kuusalu Vallavalitsuse täita, kes on KOV-i territooriumil määranud vee-ettevõtjaks ja valla territooriumil moodustatud kaugküttepiirkondade soojusega varustajaks talle kuuluva ettevõtte OÜ Kuusalu Soojus. Ametile teadaolevalt on OÜ Kuusalu Soojus majandusliku toimetulekuga seonduvad küsimused olnud arutlusel kohaliku omavalitsuse volikogus (eelnevat on kajastatud ka kohalikus ajakirjanduses), kus on lahendusena kõlanud taotletud hinnatõusude kinnitamine ameti poolt. Tähelepanuta on seejuures jäänud asjaolu, et hinnamuutuste kooskõlastamisel on aluseks vastavates eriseadustes (ÜVVKS, KKütS) sätestatu.

Eelpool toodust tulenevalt soovime Kuusalu Vallavalitsuselt vastuseid alljärgnevatele küsimustele:

- 1) Millal on kavandatud ja orienteeruvalt valmib Kuusalu valla uus soojusmajanduse arengukava? Kas on oodatav selles kajastada/ täiendada kaugküttesüsteemide kompleksset tulevikuvaadet (2026. a-st 12 aastat), sh planeeritavad muudatused soojuse tootmisel

erinevatest kütustest³, efektiivse ja jätkusuutliku opereerimise asjaolud jms? Või kajastataks muudatusi süsteemides peamiselt vaid uute klientide/ arenduste realiseerumise vaatest?

- 2) Milline on kohaliku omavalitsuse seisukoht ja kavandatud/ kavandamisel sammud, meetmed, tagamaks soojusvarustuse (ja veeteenuse) osutamise jätkusuutlikkus ning elutähtsa teenuse efektiivne, kvaliteetne ja tõrgeteta osutamine ka tulevikus, võttes arvesse nii käesolevas kirjas kui ka varasemalt toimunud kohtumisel toodut.

Seega pöördub amet Kuusalu Vallavalitsuse poole, et juhtida tähelepanu vajadusele tagada vastavalt KOKS § 6 lg 1 sätestatud kohustuse täitmiseks võimalike meetmete kaalumist. See on vajalik tagamaks vee- ja kaugkütteteenuse osutamise jätkusuutlikkus ning elutähtsa teenuse efektiivne, kvaliteetne ja tõrgeteta osutamine ka tulevikus, võttes arvesse kujunenud hetkeolukorda ja tehes seda koostöös ettevõtjaga.

Konkurentsiamet ootab vastust eelpooltoodud küsimustele 21.04.2025.

Kui Kuusalu Vallavalitsus soovib Konkurentsiametiga antud küsimustes täiendavalt kohtuda, palume sellest teavitada.

Muuhulgas on amet esitanud OÜ Kuusalu Soojusele päringu, mille kohaselt, lisaks ettevõtja senistele selgitustele, tuleb OÜ-l Kuusalu Soojus esitada tegevuskava (koos ajalise mõõtmega), milles oleks konkreetselt välja toodud:

- 1) tegevused, mis on vajalikud kuluefektiivsuse saavutamiseks,
- 2) kuidas neid tegevusi teostatakse,
- 3) ajakava nende tegevuste elluviimiseks.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Küllli Haab
regulatsiooniteenistuse juhataja-peadirektori asetäitja

Maarika Karelson
667 2574
Maarika.Karelson@konkurentsiamet.ee

³ Näiteks Kolga võrgupiirkonnas soojuse tootmises kavandatavad muudatused.